

USAID | **BULGARIA**
FROM THE AMERICAN PEOPLE

БЪЛГАРСКИ АДВОКАТИ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

*София 1000, ул. "Гурко" 49, вх.А, ет.4 ♦ тел./факс. 02/986 66 23; 02/ 980 39 67
e-mail: hrlawyer@blhr.org ♦ web site: www.blhr.org*

ДО Г-Н ГЕОГИ ДИЧЕВ

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КАМАРАТА НА ЧАСТНИТЕ СЪДЕБНИ
ИЗПЪЛНИТЕЛИ**

Препоръки по проект “ Мониторинг и сравнително – правен анализ на частното съдебно изпълнение”

От Експертна работна група на Фондация “БЪЛГАРСКИ АДВОКАТИ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА” по проект “Мониторинг и сравнително – правен анализ на частното съдебно изпълнение”, осъществяван с финансовата подкрепа на USAid и подкрепен от Камарата на частните съдебни изпълнители

Настоящите препоръки обобщават резултатите на осъществявания от Фондация “Български адвокати за правата на човека” проект “ **Мониторинг и сравнително – правен анализ на частното съдебно изпълнение**”, извършен с подкрепата на USAid.

В основата на проекта бе извършването на всеобхватен анализ на частното съдебно изпълнение, с оглед перспективите пред него, нормативните пречки, статистически поглед над дейността му и сравнението му с държавното съдебно изпълнение и европейските практики. Настоящия проект и резултатите от него са първи по рода си в България и според нас представляват ценно изследване на този нов за правната ни система институт.

Целта на настоящия проект беше чрез осъществяването на дейностите му да се постигне една ясна и приложима формула за това как би трябвало да изглежда българско частно съдебно изпълнение и как е изградено към настоящия момент, като разликата в между желаното и действителното да бъде ясно и професионално формулирано в препоръки и предложения за изменения

USAID | **BULGARIA**
FROM THE AMERICAN PEOPLE

БЪЛГАРСКИ АДВОКАТИ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

*София 1000, ул. "Гурко" 49, вх.А, ет.4 ♦ тел./факс. 02/986 66 23; 02/ 980 39 67
e-mail: hrlawyer@blhr.org ♦ web site: www.blhr.org*

на нормативни актове, с цел постигане на максимална промяна на статуквото към оптимална ефективност и законосъобразност, включително по отношение на съществуващите международни стандарти в тази сфера, заложи в Европейската Конвенция за правата на човека.

В препоръките са интегрирани резултатите от петте конкретни анализа по проекта - подробен анализ на мнението на практикуващи адвокати и съдебни изпълнители, анализ на вътрешно – правната уредба, сравнително правен анализ на европейски правни системи на ефективно частно съдебно изпълнение, статистически и правен анализ на дейността на частното съдебно изпълнение и държавното съдебно изпълнение от гледна точка на натовареност и ефективност, както и проучване на практиката на ЕСПЧ, във връзка с делата по неефективност на съдебното изпълнение, с оглед на потенциалните нарушения при действащата уредба и практика в сравнение с очертаната рамка от ЕС в светлината на чл. 6.

Настоящите препоръки, които изпращаме по проекта, се надяваме да създадат сравнително ясна картина на частното съдебно изпълнение и представа за състоянието на проблемите и механизма на отстраняването им, които да помогнат за по-доброто функциониране на механизма на частно съдебно изпълнение в полза на обществото.

Основните и конкретни препоръки, към Камарата на частните съдебни изпълнители са следните :

По отношение на частното съдебно изпълнение, на Министъра на правосъдието е предоставена дискреция, за намеса в назначаването на кандидати за съдебен изпълнител, която не съдържа ясни критерии и противоречи на принципа за независимост на частното изпълнение. Не е ясно защо след като кандидата е преминал успешно конкурс, който от една страна включва и устно събеседване, а от друга в самата комисия има представител на МП. Министърът, който очевидно няма никакви преки и конкретни впечатления от кандидата следва да преценява допълнителни обстоятелства за назначаването му, които обстоятелства няма как да са служебно известни на МП. Не е ясен и определен редът, по който следва да става това, както и за критериите, които ще определят дали кандидата се ползва с необходимото обществено доверие. Тази възможност предоставя на МП сериозен лост за намеса и пряко кадруване в областта на назначаване на ЧСИ. Действително ЧСИ изпълнява и функции, които биха могли да се определят като държавни. Но в случая държавата следва

БЪЛГАРСКИ АДВОКАТИ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

*София 1000, ул. "Гурко" 49, вх.А, ет.4 ♦ тел./факс. 02/986 66 23; 02/ 980 39 67
e-mail: hrlawyer@blhr.org ♦ web site: www.blhr.org*

да се намесва по линия на участие в комисията по избор (което е предвидено), по линия на контрола и търсенето на отговорност при нарушения.

По отношение на дискрецията на Министъра препоръчваме възможно по – ограничена намеса в избора на ЧСИ, както и при функционирането на организацията им. Считаме, че Камарата се справя отлично със задачите си и следва да направи всички възможни усилия да постигне ограничаване на публичната намеса, за да се постигне пълното право на събоопределение и самоорганизиране, както това осъществяват успешно адвокатите и нотариусите.

По отношение на нормативната основа, предлагаме за близко бъдеще разширяване на кръга дейности, попадащи в периметъра на частното съдебно изпълнение, характерни за европейските правни системи :

- Връчване на призовки и книжа,
- Събиране на дългове,
- Разпродажба на имущество чрез търг ,
- Правна помощ ,
- Изготвяне на изложение на факти и заключения.

По отношение на законодателните пречки, предлагаме ви и инициатива за промяна, по отношение на установените проблемни текстове от законодателството

Не е развит въпроса за възлагане на ЧСИ събирането на публични вземания. За тази цел е необходима промяна в ДОПК, който засега не позволява такова възлагане дори при желание от страна на съответното учреждение. При приемането на закона не е извършена необходимата хармонизация с разпоредбите и законите, регламентиращи събирането на публични вземания, поради което към настоящия момент силно е ограничена, предвидената в ЗЧСИ възможност на ЧСИ да събира такива вземания.

Все още съществуват нормативни разпоредби, които създават неравнопоставеност между частното и държавното съдебно изпълнение. Такива са предвидени в наличието на различни държавни такси, които не се заплащат от държавното съдебно изпълнение, облагането с ДДС на дейността на ЧСИ. С въвеждането на ДДС за частното изпълнение, гражданите и фирмите ще заплащат с 20 % повече, отколкото плащат като страни по делата при държавен съдебен изпълнител.

Твърде дискуссионни са правила на българското законодателство, определящи невъзможността за образуване на изпълнителни дела срещу държавните и общински структури. Изпълнителните листове се изпращат на финансовия отдел на съответния орган, който по една изключително тромава процедура изплаща обезщетенията, което може да отнеме години. Също така,

USAID | **BULGARIA**
FROM THE AMERICAN PEOPLE

БЪЛГАРСКИ АДВОКАТИ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

*София 1000, ул. "Гурко" 49, вх.А, ет.4 ♦ тел./факс. 02/986 66 23; 02/ 980 39 67
e-mail: hrlawyer@blhr.org ♦ web site: www.blhr.org*

при отказ за изплащане или частично изплащане, вискателят няма средство за защита, тъй като съдебния изпълнител не разполага с правомощия, а съдът вече се е произнесъл. Този ред по никакъв начин не гарантира евентуални кредитор. Би следвало легалните текстове да отпаднат и да се предвиди възможност частният съдебен изпълнител да може да изпълнява и срещу такива учреждения.

По отношение на обобщената ни практика по делата на Европейския съд по правата на човека считаме, че и частните съдебни изпълнители следва да съобразяват работата си с рамката на конвенциосъобразност, очертана от практиката на Съда. В тази връзка, съобразяване следва да се осъществява със следните параметри : От анализа на практиката на ЕСПЧ по отношение на изпълнението на съдебните решения на вътрешните съдилища се налагат редица важни извода. На първо място, когато едно съдебно производство определя граждански права или задължения, изпълнението на постановеното по него решение е неделим елемент от „справедливото гледане на делото” по смисъла на чл. 6, т. 1 от Конвенцията и пропуската и забавянето на властите да изпълнят решението съставлява нарушение на правото на справедлив процес.

Известно забавяне на изпълнението може да бъде оправдано при определени обстоятелства, но то не бива да бъде такова, че да накърни самата същност на защитеното право. Дали продължителността на срока, в който решението не е било изпълнено, е приемлива от гледна точка на Конвенцията се преценява във всеки конкретен случай с оглед на критериите, установени в практиката на Съда при преценка на разумната продължителност на производството, а именно сложността на случая, поведението на страните и важността на засегнатия интерес.

Тъй като късното изпълнение на съдебното решение само по себе си съставлява нарушение на Конвенцията, то не лишава засегнатото лице от качеството му на жертва. Необходимо е държавата да признае извършеното нарушение на Конвенцията и да заплати справедливо обезщетение или да предостави друга подходяща форма на обезвреда.

На следващо място, фактът на неизпълнението се утежнява винаги, когато съдебното решение е породило изпълняемо вземане срещу орган на държавната администрация. Отказът на националните власти да изпълнят

USAID | **BULGARIA**
FROM THE AMERICAN PEOPLE

БЪЛГАРСКИ АДВОКАТИ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

*София 1000, ул. "Гурко" 49, вх.А, ет.4 ♦ тел./факс. 02/986 66 23; 02/ 980 39 67
e-mail: hrlawyer@blhr.org ♦ web site: www.blhr.org*

подлежащо на принудително изпълнение съдебно решение е в разрез с принципа за върховенство на закона, който е един от фундаменталните принципи във всяко демократично общество. Неизпълнението засяга положението на жертвата особено интензивно, ако тя не разполага с ефективно средство, с което да накара държавният орган да се подчини на решението, като например право на административен или съдебен контрол. Когато обаче, националната правна система предвижда средство, което гарантира правото на справедлив процес, това средство трябва да се тълкува по начин, който прави неговото упражняване ефективно.

Неизпълнението на едно съдебно решение не може да бъде оправдано поради основания, които сами по себе си са в нарушение на Конвенцията. Отмяната на окончателното съдебно решение, преди то да е изпълнено, когато отмяната нарушава принципа за правна сигурност и правото на справедлив процес на жалбоподателя, не може да бъде сочена като извинение за неизпълнението на решението.

В случаите, когато решението създава „легитимно очакване“ за придобиване на собственост по смисъла на чл. 1 от Протокол № 1, неизпълнението или забавянето на изпълнението водят също и до нарушение на правото на мирно ползване на собствеността. Освен това, в случаите, когато е присъдено обезщетение за отчуждаване на собственост, забавянето на плащането причинява на засегнатото лице допълнителна вреда, която нарушава справедливия баланс между интересите на засегнатото лице и обществения интерес, независимо от широката свобода на преценка, с която държавата се ползва в тази сфера.

Неизпълнението или ненавременното изпълнение на съдебно решение, с което се разпорежда евикцията на трето лице, което се намира в имот на жалбоподателя, освен до нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 може да доведе и до нарушение на правото на защита на дома по чл. 8 от ЕКПЧ. За това е необходимо жалбоподателят да докаже, че спорният имот е съставлявал „дом“ по смисъла на Конвенцията.

Изпълнението на съдебните решения, с които се предоставя упражняване на родителски права изискват спешно провеждане, тъй като изминаването на време може да има непоправими последици за отношенията между децата и родителя, който не живее с тях.

USAID | **BULGARIA**
FROM THE AMERICAN PEOPLE

БЪЛГАРСКИ АДВОКАТИ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

*София 1000, ул. "Гурко" 49, вх.А, ет.4 ♦ тел./факс. 02/986 66 23; 02/ 980 39 67
e-mail: hrlawyer@blhr.org ♦ web site: www.blhr.org*

Държавата не може да се освободи от отговорност с твърдението, че изпълнението на едно окончателно и неотменимо съдебно решение е препятствано от частно лице. Тя е длъжна да предприеме всички необходими мерки, за да даде възможност на съдебните изпълнители да изпълняват задачите, за които са били назначени, по-специално посредством осигуряване на ефективното участие на други органи, които могат да съдействат за изпълнението на решението, когато обстоятелствата изискват това.

Работна група :

адвокат Георгица Петкова

адвокат Динко Кънчев

адвокат Илия Павлов

адвокат Николай Руневски

адвокат София Разбойникова